

En annen verden er mulig

I KK 19.10 bruker Nik. Brandal svært harde ord om min kritikk av Øystein Sørensens bok *Drømmen om det fullkomne samfunn*, og hevder jeg "driver vranglesning, selektiv siteringspraksis, og karikering, ikke berre av Sørensen, men også de historiske dømme han nytter." En slik påstand lar han stå uten dokumentasjon. At jeg gir en uetterrettelig fremstilling av Sørensens åtte punkter har jeg i svar til Sørensen tilbakevist.

Brandal gir meg rett i at man ikke bør demonisere de som kjemper for en bedre verden, men hevder at Sørensen "slettes ikkje gjer det". Ifølge Brandal ser jeg ikke at Sørensen skiller mellom de som ønsker "en bedre verden" og de som ønsker "en annen verden", ifølge Brandal en "kritisk skilnad." Den første gruppen har Sørensen ingenting imot, den andre er totalitær. Her vil jeg gi Brandal rett: jeg ser ikke forskjellen, hvordan den skal ha noen praktisk betydning, eller at den fremgår av Sørensens bok. Organisasjonen Attac har som slagord "en annen verden er mulig". Utgjør de en skummel totalitær gruppe som Brandal vil advare mot? Og når Brandal hevder at Sørensen "slettes ikkje" retter noen kritikk mot dem som ønsker å skape *en bedre verden*, la oss gjøre dette helt klart: på omslaget til Sørensens bok står det svart på hvitt at "totalitære ideer" er "forestillinger om brudd med det bestående og drømmer om å skape *en bedre verden*." Omtrent det samme står i innledningen, s. 15, og en rekke steder i boka. Sørensen skriver om *en bedre verden*, ikke som Brandal hevder *en annen verden*.

Brandal gjengir en lang rekke kjente teoretikere på totalitarismens område, og antyder at jeg ikke kjenner disse. Han har nok ikke forstått at jeg ikke kritiserte begrepet om totalitarisme i seg selv, men Sørensens tese om at det finnes en "totalitær mentalitet" som kan festes på begrep og "utgjøre grunnlaget" for folkemord. Som eksempel på en lignende type idéhistorie minnet Quentin Skinner nylig om at under den kalde krigen ble det i fullt alvor hevdet at Hegels ideer hadde skylden for bombingene av London. I Sørensens bok blir Rudolf Nilsens dikt brukt som eksempel på "den totalitære mentalitet" som en halv side nedenfor får skylden for Stalins utrenskninger av Trotskister. Etter min mening blir linjen mellom dikteren og diktatoren her litt for luftig. Begrepet om en totalitær mentalitet er etter min mening upresist og analytisk problematisk. Hverken Sørensen eller Brandals innlegg har rokket ved denne oppfatning.